

Vechten tegen molens

LANDSCHAP / De regering sloot met veertig organisaties het Energieakkoord. Maar burgers die de windmolens naast hun huis krijgen, is niets gevraagd en ze kunnen het tijd ook niet keren. Zij stappen nu naar de Verenigde Naties.

Julia Kiersma

Minister Henk Kamp van Economische Zaken wil 'door deuren' met het aanwijzen van plaatsen voor grote windmolenparken, zo wil hij eind april tegen de Tweede Kamer. De beeldspraak is ongelukkig. VVD'er Kamp is aardig op weg Nederland vrij te bouwen met de door zijn partij verkozende windmolens. Pro-windmolens en regeerpartij PVDA kan zich geen betere minster wensen. Maar langzamerhand neemt het enthousiasme voor windmolens af.

Opmerkelijk genoeg is het onder meer de PVDA die hier en daar bedenkingen heeft. Niet bij windmolens an sich, wel bij de effecten voor omwonenden. Belangrijke bewoner: honderdduizenden burgers krijgen te maken met een radicale verandering van het landschap waarna ze wonen. Hun is nooit wat gevraagd. Maar inmiddels melden zij zich steeds zelfbewuster. Van kleine en vaak structurele protestclubs in dorpen en wijken zijn zij uitgegroeid tot vpv-actiegroepen die zich hebben verenigd in de Nederlandse Vereniging Omwonenden Windmolens (NLUOW). De regering en de Tweede Kamer hebben samen hun nauwelijks verhuis, vlieden op. Daarenten probeert ze via een klacht bij de Aarhus Conventie van Compliance Committee van de Verenigde Naties in Genève af te dwingen dat er wel worden gekeerd.

De eerste windmolens in Nederland zijn gebouwd in de jaren tachtig en stonden vaak bij boerderijen. De horizon veranderde zo langzaam maar radicaal, vooral in windrijke kustprovincies. De boerderijen droegen lang de kaart, met kerktoren als verticale uitwerking, werden steeds meer gekoloniseerd door de witte wijken van de windturbines. De bewoners van het platteland zagen hun uitzicht verpest worden. Het was een stilgestaan proces, protest was er nauwelijks.

Zijn later windmolens is een grootse partij van de rijksoverheid. Hij levert nu afrek van verkiezing, onderling en andere kosten

al gauw 20.000 euro netto per jaar op. Maar de bijdrage aan de elektriciteitsvoorziening is nauwelijks nul.

Daarenten maakte overheden en energie-erfnaamers in de jaren negentig plannen voor de ontwikkeling van windmolenparken. Eerst kleintjes, met maximaal zo'n tien molens. Dat was vooral windoedering energiebedrijven en overheden konden laten zien dat er 'groen' was.

Van deze eeuw maakt de rijksoverheid werk van de aanleg van grote windmolenparken. Mede doordat met andere leden van de Europese Unie is afgesproken dat in 2020 20 procent van de energievoorziening 'duurzaam' moet zijn. Nederland zet in op wind-energie.

Vooral het CDA is in de kabinetten Balkenende (2002-2005) en Rutte I (2010-2012) de aanjager geweest van deze parken. Afgelopen van het geloof bij sommige CDA'ers dat de wereld er van de uitgang zou worden gered, was het kassa voor de acties. Boeren en andere grondbezitters die windmolens op hun land zetten of laten zetten, worden slapend rijk als gevolg van de miljarden euro's subsidies op windstromen.

Er is opgebouwd nog iets: de civiele lobby tot een lobby van boerderijen - onder leiding van CDA'er Lico Brinkman - die anders werk zakt. Als gevolg daarvan kwam er de Crisis- en Herstelwet die niet alleen de aanleg van wegen, maar ook die van windmolenparken juridisch wettensloeg. Iedereen met een beetje kapitaal wilt, stap in windmolens, dit levert goed geld op. Naast miljarden rijksoverheid kwam er zo ook een flinke particuliere geldstroom op gang in de Zeeuwse, Noord- en Zuid-Hollandse, Friese, Groninger en vooral Flevolandse venen tussen het paar jaar de eerste parken. Die vielen onder de ingrijpende rijksoverheidsregeling.

Voor de bewoners van die gebieden was het toen dubbelzinnig: als wij niet in actie komen, staat straks onze hele creek vol. Een stem op omwonendenpartijen VVD of PVV

bleek weinig uit te halen, dus organiseerden ze zich. Met matig succes.

Het Rijk heeft provincies opgelegd dat zij gebieden moeten aanwijzen waar windmolens mogen komen. Toen Friesland dat deed, leidde dat tot zo veel oproer dat de provincie haar voorstel introk. Inmiddels hebben de inderhaast opgerichte burgerclub Hou Friesland Mooi, de Friese Milieu Federatie en het Platform Duurzaam Fryslân van de provincie het mandaat gekregen om plaatsen te zoeken.

De initiatiefnemer van Hou Friesland Mooi, emeritus hoogleraar Albert Koers (71): 'Ik betwijfel of windenergie bijdraagt aan duurzaamheid. Maar windparken onder de rijksoverheidsregeling zijn een feit, democratisch tot stand gekomen, en daar vertrekken wij mee niet tegen. Maar die parken moeten wel in samenpraak met omwonenden worden getrouwd.'

Bezorgde burgers

Hou Friesland Mooi is één van de 141 organisaties die verenigd zijn in de NLUOW. Onder meer de NLUOW wil de Tweede Kamerfractie van VVD, PVDA, D66 en ChristenUnie zover te krijgen dat die op 24 april de ene na de andere motie indient - en aannemen - om oriënting te houden met omwonenden en om de NLUOW een taak uit te nodigen.

De fracties weten ook van hun acties: het wil niet. Onder anderen wethouders en gedeputeerden vinden grondontbreid met bezorgde burgers. Minister Kamp heeft overigens alle moties naast zich neerlegd. Hij weet dat VVD en PVDA heel toch niet zullen weigeren, en dat hij het Energieakkoord staat met werke 'maatschappelijke organisaties' betrekking volgens hem dat er heeft stap is.

'Maar dat Energieakkoord is niet getekend door omwonenden,' zegt NLUOW-directeur Rob Kennard (53) uit Rozendrecht. 'Alleen de Vereniging Eigen Huis zat daar aan tafel voor huisregeneren, en die heeft niet niet gekend.' Overcomen van

'Rood van State toetst marginaal. Bestuur heeft zo vrijbrief'

geplande parken vesten ook voor waarde-
daling van hun huizen.

Nu al hebben mensen die in de buurt van
windmolens wonen soms slechte nachten
door het geluid van de draaiende turbines.
Zoals in de kop van Noord-Holland, waar
directiechauffeur en campingbeheerder Remko
Damselaar met klein protest begon en een
van de initiators werd van de NLVOW.

Maar ook met de zelfbenoemde NLVOW
werkte de politieke route niet. En de rechter-
lijke evolutie, zegt Jan Veltman (53) uit
Amersfoort, advocaat van de NLVOW en ge-
specialiseerd in bestuursrecht. Rechtensta-
dent Marijolein Gelling uit Groningen schreef
de scriptie *Vechten tegen een windmolen-
park. Een kanakse strijd? Van de tachtig tot
negentig door omwonenden bij de Raad van
State aangespannen zaken die zij onder-
zocht, werd in slechts zes gevallen geoor-
deeld dat nader onderzoek nodig was. De Raad
van State toert marginaal, alleen of het pro-
ces goed is verlopen. Het openbaar bestuur
heeft nu een vrijetuif,* zegt Veltman.

De NLVOW probeert het daarom via een
dele-route: de Verenigde Naties. Nederland
tekende als een van de laatste Europese lan-
den het Verdrag van Aarhus. Piet Hein De-
nner (D66), toen minister van Onderzoek,
Justitie en Binnenlandse Zaken, hield dat
lange tijd tegen wegens de bijna absolute
toegang tot overheidsinformatie en besluit-
ten in milieuzaken die Aarhus burgers ga-
randeert.

Aarhus zegt, burgers hebben het recht om
gemededeerd en gehoord te worden vanaf
het allererste moment dat overheden plann-
en hebben. De NLVOW deed actie op die
basis in september van kracht in tegen de
Staat der Nederlanden wegens een gebrek
aan openheid naar burgers en het te laat -
of helemaal niet - betrekken van omwon-
den bij de planvorming.

De zaak kan lang duren en als de klacht
gegrond wordt verklaard, is dat niet meteen
een grote change. Maar de omwonenden
van windmolens klampen zich eraan vast.
Zij hopen tot de - vaak - volgende generatie.
Nu laten ze op hun manier van zich
hooren.

